

napřed rozřešena otázka, zdali pojišťovna jest vůbec povinna k náhradě čili nic, a neshodl-li se pojišťovací ústav s pojištěným o výši náhrady. Proto jest usnesení rekursního soudu, jímž byla zavržena námitka nepřislusnosti, důvody k němu připojenými úplně ospravedlněno. Stěžovatelka nesprávně vykládá obsah dopisu ze dne 12. dubna 1918, který právnímu zástupci žalobce zasílala. Oznamujíc mu, že jest ochotna, ačkoli není povinna mu poskytnouti náhradu, nabídnouti mu polovinu požadovaného obnosu, neuznala tím nikterak svou povinnost k náhradě a důvod k tomuto nabídnutí v citovaném dopise připojený, »abychom se vyhnuli zbytečnému soudnímu protahování,« nemění ničeho na odepřeném uznání povinnosti náhradní; vychází to i z dalšího dodatku k nabídce připojeného, »že žalobce jest pojištěn též ještě u jiného ústavu, od kterého také náhradu požaduje.« Z těchto důvodů jest správným názor rekursního soudu, že nelze vzítí zřetele na prohlášení žalované učiněné teprv během sporu, že náhradní nárok žalobcův co do důvodu uznává. Nehledíc k tomu, že takovéto prohlášení po zahájení sporu je pro příslušnost dovolaného soudu právně bezvýznamným, nelze v něm zde tím méně spatřovati rozřešení otázky o povinnosti k náhradě, jelikož žalovaná vznesla při témže ústním líčení oproti žalobnímu nároku námitku dvojitého pojištění, které prý je contra bonos mores a musí mítí za následek rozdělení škody — tedy povinnosti náhradní — mezi jednotlivé pojišťovny. I další námitka žalované, že žaloba měla směřovati pouze na zjištění povinnosti pojišťovny k náhradě, nikoli však také na zaplacení odškodného, jest bezdůvodna. To vyplývá ze srovnání znění §§ 172 a 173 pojišťovacích podmínek a byla by zajisté mohla žalovaná proti žalobě určovací namítati, že pro ni není podmínek § 228 c. ř. s., poněvadž žalobce mohl žalovati hned na splnění smlouvy.

Čís. 6.

Služební poměr, ujednaný na dobu války, jest služebním poměrem neurčitého trvání a může, a to i za války, výpovědí býti rozvázán.

Odvolal-li zaměstnavatel výpověď pevného služebního poměru tím, že to se zaměstnancem ještě zkusí, nezakládá se tím nový služební poměr na zkoušku, nýbrž obnovuje se za týchž podmínek posavadní poměr služební.

Náhrada za předčasné opuštění služby a bytu (§ 22 zákona o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914 č. 9 ř. z.) může současně s výpovědí býti nabídnuta. Mezi, přes kterou soud ve sporu nesmí jíti, není náhrada, nabídnutá zaměstnavatelem, nýbrž náhrada, požadovaná zaměstnancem. Uplynula-li v době, kdy vynesen rozsudek první stolice, již lhůta výpovědní, odpadá výrok o náhradě.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1919, Rv I 1/18.)

Žaloba A-ové, majitelky velkostatku X, by uznáno bylo právem, že výpověď, kterou vypověděla žalovaného B ze služebního poměru co správce na velkostatku X do 31. prosince 1917 a jej vyzvala, by již před vypršením výpovědní lhůty službu opustil a služební byt do 31. října 1917 vyklidil, jest po právu, že žalovaný jest povinen, za odškodnění 1500 Kč již před vypršením lhůty výpovědní službu opustiti a služební byt ve

lhůtě soudem určené vykliditi, byla cběna nižšími stolicemi (okresní soud v Kostelci n. O. a krajský soud v Hradci Král.) zamítnuta. P r o c e s n í soud p r v é stolice, zjistiv jednak, že služební poměr byl ujednáán na celou dobu války, při čemž si žalovaný zvlášť ještě vyhradil, že i po ukončení války musí dostat výpověď, jednak, že úplnou náhradou za předčasné opuštění služby a vyklizení bytu bylo by 1900 K, přiklonil se k právnímu názoru žalovaného, že služební poměr ujednáán na dobu určitou, a odůvodnil toto své stanovisko takto: Dle zákonného ustanovení § 904 obč. zák. »určitá doba« může vytčena býti buď dle kalendáře neb se zřetelem k budoucí události, o níž jest jisto, že se dostaví; pouze doba, kdy okamžik ten nastane, je neurčitá. Takovým konečným termínem je zde ukončení války. V době, kdy žalovaný do služeb přijat byl, totiž v září 1914, nebylo ovšem možno předvídati nynější dlouhé trvání války, avšak okolnost tato jest zcela lhostejnou; žalovaný vstoupil do služeb žalující strany výslovně po celou dobu války a na tuto dobu byl přijat a rozhoduje jediné toto ujednání stran a důsledkem toho poměr služební po dobu války, která, jak obecně známo, dosud trvá, jest nevypověditelný. Zákon o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914 č. 9 ř. z., který se na sporný služební poměr vztahuje, ježto žalovaný obstarával služby vyššího druhu, výslovně rozlišuje, že poměr služební skončí jednak uplynutím času, jednak výpovědí (byl-li poměr služební bez určení času uzavřen, § 18) a nevytýká jako podmínku při stanovení určité doby, že by nutně musela býti vyznačena dle kalendáře. Žalovaný ostatně vedle toho ještě zvláště si vymínil další podmínku, že i po skončení války v případě propuštění musí dostat výpověď, z čehož patrným jest úmysl stran, zvláště žalovaného, že při přijetí do služeb velkostatku kladl zvláštní váhu na to, by po dobu války poměr služební byl postaven na zvlášť trvalý základ, tak, že neměl poměr ten býti ani výpovědí rozlučitelným. Vzhledem k stanovené podmínce, že žalovaný i po ukončení války měl dostat výpověď, jest ostatně nerozhodno, zdali se poměr služební, ujednaný na celou dobu války, považuje na určitou dobu ujednaný neb na dobu neurčitou, poněvadž s tímto ujednáním dle zjevného úmyslu stran měla býti výpověď služebního poměru po dobu války vyloučena. Ohledně odškodného podotkl soud prvé stolice, že žalovaný nebyl pro nepřiměřenost nabídnutého odškodného povinen služební byt před uplynutím výpovědní lhůty vykliditi. — O d v o l a c í soud dodal ve věci samé k důvodům rozsudku prvé stolice toto: Zjištěná úmluva o ustanovení žalovaného správcem na dobu války není na překážku platnosti smlouvy služební, není zejména proti dobrým mravům a jest ji zachovati bez ohledu na to, že ukončení války nebylo lze a ještě nyní nelze určit. Úmluva ta nepřičí se ani ustanovením obč. zákoníku o smlouvě služební ani předpisům zákona o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914 čís. 9 ř. z. a, poněvadž trvání služebního poměru jest trváním války určité, nejde o služební poměr bez určení časového ve smyslu § 18 odst. 2 cit. zák. o statk. úřed., poměr sporný skončí dle prvního odstavce téhož paragrafu uplynutím doby, pro niž byl ujednáán, tedy ukončením války dosud nenastalým a jest tudíž výpověď, o níž v tomto sporu se jedná, nepřipustnou a již tím žalobní žádost nedůvodnou.

N e j v y š š í s o u d uznal právem, že výpověď, kterouž žalobkyně vypověděla žalovaného ze služebního poměru co správce na velkostatku X

do 31. prosince 1917 a jej vyzvala, aby již před vypršením lhůty výpovědní službu opustil a služební byt do 31. října 1917 vyklidil, jest po právu, žalovaný že jest povinen službu opustiti a celý služební byt ve stavení k velkostatku X náležejícím vykliditi a žalobkyni útraty sporu prvé stolice a druhé stolice zaplatiti, vše do 14 dnů pod exekucí, dále pak, že žalobní žádání, aby žalovaný povinným uznán byl, již před vypršením lhůty výpovědní proti odškodnění 1500 K službu opustiti a byt vykliditi, odpadá. Rozhodnutí to opírá se mimo jiné o tyto

d ů v o d y:

Dovolání vytýká neúplnost řízení proto, že o jistých skutečnostech nebylo jednáno. Výtka taková byla by opodstatněna, kdyby okolnosti ty byly pro rozhodnutí sporu důležité. Takovými však nejsou. Žaloba se neopírá o § 29 zákona ze dne 13. ledna 1914 č. 9 ř. z., aniž jsou uvedeny skutečnosti, pro které by bylo předčasné propuštění se stalo. Nespokojenost a nedůvěra zaměstnavatelova jsou vnitřní stavy, kteréž z činů zaměstnaného v zákoně naznačených povstávají a jenom jimi odůvodněny býti mohou jako zevně postřehnutelnými skutečnostmi. Žalobkyně neuvedla skutečností takových. Rovněž nedůležité jest, že žalobkyně v roce 1916 žalovanému dala výpověď, že ji žalovaný přijal a jinou službu hledal, neboť sama uvádí, že výpověď odvolala, aby prý to ještě zkusila, zdali se žalovaný polepší. Trval tedy původní poměr služební dále. Výhrada, že to žalobkyně zkusí, nezměnila nic na původních podmínkách poměru služebního a neproměnila jej zejména v nový poměr »na zkoušku«. Není tedy řízení proto neúplným, že o těchto skutečnostech nebylo dále jednáno a nebyly důkazy provedeny. Právní posouzení věci nelze však uznati správným. Soud první zjistil, že byl žalovaný za správce přijat »na dobu války«. Kdyby ukončení války záviselo na určité události, která nastati musí, třeba by nebylo známo, kdy se tak stane, byl by správným názor, že uvedeným ustanovením jest konec poměru služebního dostatečně určen. Uváží-li se však, že za ukončení války pokládáno býti může zastavení vojenských operací, nebo příměří, neb teprve uzavření míru, neb dokonce schválení jeho zákonodárními sbory, neb demobilisace, aneb výslovný projev vlády (cís. nař. ze dne 29. července 1914 č. 178 ř. z. § 4), tu jest patrno, že zakončení války není lhůta tak určitá, jakou předpokládá § 18 zákona ze dne 13. ledna 1914 č. 9 ř. z. v odstavci 1, třeba by z neurčitosti té nedala se dle § 869 obč. zák. vyvozovati neplatnost smlouvy služební, ježto přece obě strany smlouvu plnily a o vlastním obsahu její sporu není. Z toho jde, že ukončení poměru služebního není na určitou dobu omezeno, nýbrž teprve zvláštním projevem té neb oné strany přivoděno býti musí. Zákon připouští jako způsoby takového zakončení poměru služebního buď výpověď neb propuštění dle §§ 22, 26 a 29 cit. zák. a nebyl ani v dalším o zakončení služebního poměru dle §§ 26 a 29 zák. a nebyl ani v dalším řízení uplatněn jiný způsob zrušení poměru toho, než výpověď a vystoupením ze služby za náhradu dle § 22 cit. zák. Výpověď, jak nesporno, byla dána. Výklad, že aspoň po dobu války jest výpověď vyloučena, není odůvodněn. Předpokládal by, poněvadž byl poměr na dobu neurčitou ujednán, zvláštní výslovné vzdání se zaměstnavatele, že výpověď po dobu války nedá. Nic takového však nebylo tvrzeno. Výpověď byla 29

září 1917 dána ke dni 31. prosince 1917. Lhůta tato vyhovuje předpisu druhého odstavce § 19 zákona o statkových úřednících. Nejde o poměr na zkoušku (§ 19 odst. 1); neboť v roce 1916 daná výpověď byla odvolána a tím poměr dosavadní obnoven, či lépe řečeno zachován. Doba zkušební musela by dle pojmu samého předcházení pevnému poměru služebnímu a nemůže výhrada zaměstnavatele, že to se zaměstnancem ještě zkusí, míti jiného významu, než prodloužení poměru služebního, ježto ostatní podmínky zůstaly nezměněny. Výpověď žalovanému daná jest tudíž úplně po právu. V tomto směru byl též rozsudek v odpor vzatý změněn a žalobě vyhověno. V době podání žaloby bylo i další žádání, aby žalovaný byl povinným uznán, službu před uplynutím lhůty výpovědní opustiti a byt vykliditi, podle § 22 zákona o statkových úřednících možné a odůvodněné. Úplná náhrada, kterou zaměstnaný dle tohoto předpisu zákona obdržeti má, není nic jiného, než vzájemné plnění zaměstnavatelovo, kteréž současně s opuštěním služby jest splatno, o němž však zákon nestanoví, že musí býti zaměstnanému předem poskytnuta, aby zaměstnavatelův nárok na opuštění služby a bytu vznikl. Nastane-li spor o přiměřenost náhrady, může tedy současně o výši náhrady a závazku zaměstnaného rozhodováno býti. Náhrada jest pohledávka zaměstnaného, zde žalovaného. Žádá-li větší náhradu, než mu byla nabízena, netvoří nabízená suma mez, přes kterou soud při rozhodnutí nesmí jíti, nýbrž jest touto mezí pohledávka namítaná. Proto nebylo správně zamítnouti nárok žalobní dle § 22 cit. zák. z té příčiny, že nabízená náhrada nepostačuje. Soud první stolice zjistil, jaká by byla přiměřená náhrada za dobu, která by uplynula až do skončení služebního poměru výpovědí. Při tom ovšem bylo přehlédnuto, že by tato doba nebyla rozhodnou, kdyby skutečně výpověď byla nepřipustnou. Avšak řešení této otázky o výši náhrady a o předčasném odchodu žalovaného ze služby pozbylo účelu tím, že již v době vydání rozsudku první stolice lhůta výpovědní dávno uplynula, tudíž žalovanému více rozsudkem ukládati nelze, aby před uplynutím lhůty té vyhověl přání zaměstnavatelky (§ 409 c. ř. s.). Jakkoliv nárok ten odůvodněn byl a jemu tím způsobem vyhověno býti mohlo, že by vyšetřená úplná náhrada jako vzájemné plnění žalující strany určeno bylo, zanikl nárok zmíněný uplynutím lhůty výpovědní a jest povinnost žalovaného, aby službu opustil a byt vyklidil, pouze důsledkem výpovědi, nikoliv přání zaměstnavatelky (§ 22 cit. zák.). Obdobu § 573 c. ř. s. v příčině vyklizení bytu nelze užiti, poněvadž užívání bytu nepřislušelo žalovanému podle smlouvy nájemní, nýbrž základem užívání toho jest smlouva námezdní. Byla tedy dle § 409 c. ř. s. i v této příčině stanovena lhůta plnění 14 dny a nárok dle § 22 zák. vznesený nebyl zamítnut, nýbrž odpadnutí jeho vysloveno.

Čís. 7.

Pro otázku, zda použito mylné sazby (§ 70 žel. dopr. ř.), rozhodným jest jen obsah nákladního listu, nikoli skutečná povaha zboží. Tato může po případě míti význam s hlediska § 57 žel. dopr. ř.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1919, Rv I 3/18.)

Žalované firmě zaslán drahou z Klatov do Hradce Králové větší počet sudů výtažku. Firma zboží přijala a dovozní dráze zaplatila. Doda-